

УДК 330.322+339.9

DOI 10.33244/2617-5932.3.2019.59-71

В. Ю. Ільїн,
д.е.н., професор,
Університет ДФС України,
e-mail: villin2015@gmail.com,
ORCID ID 0000-0002-4223-1865

ДОМІНУЮЧІ ІНВЕСТИЦІЙНІ СТРАТЕГІЇ ФОРМУВАННЯ ВИРОБНИЧИХ ПОРТФЕЛІВ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ

Сучасні ринкові засади аграрного виробництва в контексті забезпечення інвестиційної активності та інвестиційної привабливості підприємств вимагають найбільш прибуткової диверсифікації виробництва з метою забезпечення стабільного розвитку національного аграрного бізнесу під час реалізації найбільш ефективних актуальних проектів сільськогосподарського капіталовкладення. Сучасні інвестиційні проекти національних аграрних підприємств фактично є стратегією господарства, яка виражається у певній сукупності виробничих активів (виробничому портфелі підприємства). Виробничий портфель аграрного підприємства є ефективним, якщо він максимально відповідає актуальним цілям і завданням господарства, а саме має бути прибутковим та інвестиційно привабливим. Таким чином, для аналізу якості існуючих виробничих портфелів необхідно оцінити відповідність структури виробництва сучасним стратегіям аграрного підприємництва на прикладі регіонального агропромислового комплексу. Дослідити комплексне використання сучасних актуальних інструментів інвестиційної діяльності аграрних підприємств, розкрити їхній зміст та значення як важливого чинника інвестування підприємств в умовах глобалізації.

Ключові слова: інвестиції, інвестиційний проект, виробничий портфель, стратегія, економіка, підприємства.

В. Ю. Ильин. Доминирующие инвестиционные стратегии формирования производственных портфелей аграрных предприятий

Современные рыночные основы аграрного производства в контексте обеспечения инвестиционной активности и инвестиционной привлекательности предприятий требуют наиболее прибыльной диверсификации производства с целью обеспечения стабильного развития национального аграрного бизнеса при реализации наиболее эффективных актуальных проектов сельскохозяйственного капиталовложения. Современные инвестиционные проекты национальных аграрных предприятий фактически являются стратегией хозяйства, которая выражается в определенной совокупности производственных активов (производственном портфеле предприятия). Производственный портфель аграрного предприятия является эффективным, если он максимально соответствует актуальным целям и задачам хозяйства, а именно должен быть прибыльным и инвестиционно привлекательным. Таким образом, для анализа качества

существующих производственных портфелей необходимо оценить соответствие структуры производства современным стратегиям аграрного предпринимательства на примере регионального агропромышленного комплекса. Исследовать комплексное использование современных актуальных инструментов инвестиционной деятельности аграрных предприятий, раскрыть их содержание и значение как важного фактора инвестирования предприятий в условиях глобализации.

Ключевые слова: *инвестиции, инвестиционный проект, производственный портфель, стратегия, экономика, предприятия.*

Мета статті. Дослідити комплексне використання інструментів інвестиційної діяльності підприємств аграрного сектору для визначення домінуючих інвестиційних стратегій за допомогою виділення оптимальних економічних параметрів виробничих портфелів та виявлення особливостей інвестиційної поведінки щодо ухвалення оптимального інвестиційного рішення суб'єктами ринкових відносин.

Постановка проблеми. Сучасні ринкові засади аграрного виробництва в контексті забезпечення інвестиційної активності та інвестиційної привабливості вимагають найбільш прибуткової диверсифікації виробництва з метою забезпечення стабільного розвитку аграрного бізнесу у процесі реалізації ефективних проектів сільськогосподарського капіталовкладення.

Інвестиційні проекти аграрних підприємств фактично є стратегією господарства, яка виражається у певній сукупності виробничих активів (виробничому портфелі підприємства). Виробничий портфель аграрного підприємства є ефективним, якщо він максимально відповідає цілям і завданням господарства, а саме має бути прибутковим та інвестиційно привабливим. Таким чином, для аналізу якості існуючих виробничих портфелів необхідно оцінити відповідність структури виробництва сучасним стратегіям аграрного підприємництва у Запорізькій області.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженням проблем стратегій інвестування в умовах глобалізації займалися багато вітчизняних економістів: Л. М. Борщ [1], П. Л. Віленський [2], І. П. Воронін [3], В. О. Дзеніс [4], Д. А. Ендовицкий [5], С. В. Захарін [6], Н. П. Карачина [7], М. І. Кісіль [8], Р. В. Крисюк [9], Ю. О. Лупенко [10], Н. В. Мержа [11], О. О. Мушников [12], Н. І. Омелянчик [13], І. В. Охріменко [14], В. М. Рожелюк [15], П. Т. Саблук [16] та багато інших.

Разом з тим динаміка світового економічного розвитку та зростання міждержавних і міжкорпоративних суперечностей, загострення конкуренції вимагають постійного вдосконалення організації стратегічного інвестиційного формування виробничих портфелів, більш повного і всебічного обліку їхніх перспектив для такої визначальної галузі, як аграрне виробництво. Усе це в сукупності викликає потребу у подальшому дослідженні перспектив розвитку інвестиційних стратегій, методів їхньої оцінки, моделювання і прогнозування інвестиційної діяльності в різних існуючих економічних організаційно-правових формах аграрного виробництва.

Вклад основного матеріалу дослідження. Інвестиції є одним з основних чинників забезпечення економічного розвитку як аграрних підприємств, так і країни в цілому, підвищення якості життя сільського населення, оновлення технічної та технологічної бази у сільськогосподарському виробництві. У рамках проведеного дослідження було зроблено аналіз особливостей виробництва аграрної продукції як окремого виробничого

активу за 2013–2017 роки. Результати представлено у вигляді матриці варіантів можливого співвідношення прибутковості та ризику (рис. 1). При цьому було взято до уваги, що рівень допустимого ризику становить 50 % (згідно з концепцією взятого ризику), а рівень високорентабельного виробництва – 10 % і вище (за критеріями привабливості проекту для інвестора).

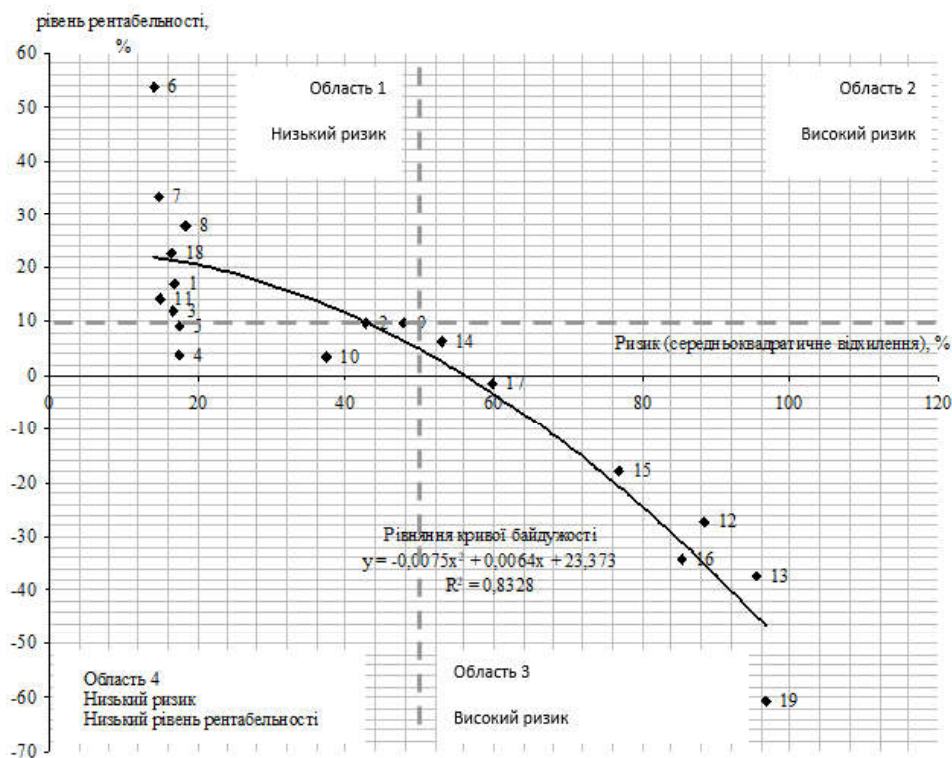


Рис. 1. Співвідношення «рентабельність – ризик» окремих виробничих активів та формування кривої байдужості аграрних підприємств Запорізької області*

Умовні позначення: 1 – пшениця, 2 – жито, 3 – овес, 4 – ячмінь, 5 – кукурудза на зерно, 6 – соняшник, 7 – соя, 8 – ріпак, 9 – картопля, 10 – овочі, 11 – плоди, 12 – виноград, 13 – велика рогата худоба, 14 – свині, 15 – птиця, 16 – вівці, 17 – молоко, 18 – яйця, 19 – вовна.

*Джерело: складено та розраховано автором за даними «Форми – 50 с.г.» [17].

Середньоквадратичне відхилення слугує певною оцінкою ризикованості кожного виробничого активу аграрних підприємств. Чим більший середньоквадратичний інтервал, тим нижче рівень прибутковості (за інших незмінних умов). У свою чергу, чим більший рівень прибутковості, тим краще. Під дією двох факторів на рис. 1 формується крива байдужості аграрного виробництва, яка демонструє різні комбінації двох економічних параметрів аграрної діяльності за єдиного рівня корисності для товаровиробників найбільш типового регіону України, як Запорізька область.

Запорізька область є одним із найбільших виробників сільськогосподарської та харчової продукції серед регіонів України.

Площа сільськогосподарських угідь області становить 2 246,3 тис. га (5,4 % сільськогосподарських угідь України), у тому числі 1 904,0 тис. га ріллі та 240,7 тис. га зрошувальних земель. В області функціонує 3 009 аграрних підприємств, у тому числі 2 305 селянських (фермерських) підприємств [17].

З рис. 1 бачимо, що у сегменті 1 містяться заздалегідь кращі комбінації «рентабельність – ступінь ризику», оскільки у цьому сегменті рівень прибутковості вищий, а ступінь ризику нижчий. Аналогічно сегмент 3 містить заздалегідь гірші комбінації, оскільки рентабельність тут нижча, а ступінь ризику – вищий. Сформована крива байдужості є випуклою лінією, це логічно пояснюється тим, що ризик є антиблагом, а тому виникає додатність граничної норми заміни ризику рівнем рентабельності. Проте нами встановлено, що у Запорізькій області параметри виробничих активів діють за оберненим принципом заміщення факторів (аномально) – кожна додаткова одиниця ступеня ризику компенсується не приростом рівня прибутковості, а, навпаки, його зменшенням. Причини цього вбачаємо у такому. По-перше, в основі зростання рентабельності виробництва за умов зменшення ризику полягає зростання ринкової ціни як результат послаблення монополістичної влади трейдерів і промисловості.

По-друге, це збільшення урожайності культур, що є наслідком сприятливих кліматичних умов, які спостерігаються упродовж останніх трьох років. По-третє, це екстенсивність виробництва високорентабельної продукції, яка має стабільний попит і, як наслідок, нижчий рівень ризику. Така ситуація є досить непривабливою для інвесторів більш ризикових груп товарів.

Таким чином, можна зробити висновок, що товаровиробники Запорізької області віддають перевагу виробництву гарантовано рентабельній продукції, забезпечуючи при цьому виробничим активам найкращі параметри Області 1 та одночасно намагаються подолати кризу у досить ризикових видах продукції, залишаючи засоби активів у найгірших параметрах сегмента 3. Так, сегмент 1, за винятком яєць, представлений в основному зерновими та олійними культурами, тоді як у сегменті 3 розташовані майже всі види продукції тваринницької галузі. Формування кривої байдужості по діагоналі сегментів 1–3 демонструє розуміння аграрними виробниками потребу у балансуванні галузей рослинництва та тваринництва, що у довгостроковій перспективі є необхідним фактом соціально-економічного розвитку регіону.

Відсутність у жодного виробничого активу параметрів сегмента 2 свідчить про низький рівень капітальних вкладень у розвиток інноваційної діяльності. Альтернатива високих прибутків за умов великих інвестицій та значного ризику не є цікавою для виробників, оскільки за менших капіталовкладень та ризиків аграрні підприємства здатні отримувати той самий результат. Однак відмова сьогодні від інноваційного розвитку з часом зумовить пересування усіх параметрів виробництва у сегментах 3 та 4, що з позиції довгострокової перспективи розвитку не є позитивною рисою наявної структури розподілу активів у аграрних підприємствах Запорізької області.

Базисом для ефективної виробничої та інвестиційної діяльності підприємств є здатність раціонально диверсифікувати активи. Оптимальне поєднання виробничих активів у єдиний портфель є гарантією довгострокової прибутковості та інвестиційної забезпеченості аграрного бізнесу.

За період з 2013 до 2017 років аграрні підприємства Запорізької області мали велику множину варіантів диверсифікації виробництва. На базі даних «Форми 50-с/г» нами було сформовано 18 альтернатив виробничих портфель, статистична частота яких з усіх можливих варіантів була суттєвою. За кожної альтернативи виробничого портфеля визначено середній рівень рентабельності у зіставленні зі ступенем ризику, останній показник розраховувався за формулою:

$$R = \sqrt{\sum_{i=1}^n x_i \sigma_i + \sum_{i=1}^n x_i \sigma_i r}, \quad (1)$$

де R – ступінь ризику виробничого портфеля;

σ_i – оцінка ступеня ризику виробництва окремого виду продукції;

i – окремий вид продукції;

x_i – питома вага окремого виду продукції у структурі товарної продукції;

r – парний коефіцієнт кореляції видів продукції.

Результати економічних параметрів альтернативних варіантів виробничих портфель аграрних підприємств Запорізької області за 2013–2017 роки представлено у табл. 1.

Таблиця 1

Економічні параметри основних альтернативних варіантів виробничих портфель аграрних підприємств Запорізької області*

Умовне позначення альтернативи виробничого портфеля	Рівень рентабельності виробничого портфеля, %	Ступінь ризику портфеля, %
C ₁	20,4	14,76
C ₂	19,6	16,11
C ₃	98,7	26,3
C ₄	93,5	12,4
C ₅	52,1	11,15
C ₆	68,4	12,26
C ₇	13,8	12,86
C ₈	2,5	23,2
C ₉	4,8	29,35
C ₁₀	49,4	12,07
C ₁₁	2,1	17,06
C ₁₂	14,4	29,7
C ₁₃	5,8	36,4
C ₁₄	-9,8	42,67
C ₁₅	8,4	38,64
C ₁₆	-23,7	54,2
C ₁₇	12,3	58,08
C ₁₈	-57,4	83,54

*Джерело: складено та розраховано автором [17; 18].

З наведених даних табл. 1 бачимо, що усі альтернативи виробничих портфельів мають абсолютно різні економічні параметри, а тому поверхневий аналіз представлених даних є малоефективним. Отже, перед нами постає завдання зменшення концентрації наявних економічних параметрів портфельів та виявлення структури і взаємозв'язку між ними на засадах побудови узагальнених характеристик множини ознак з множини об'єктів. Така задача може бути вирішена методом ієрархічної кластеризації.

Використання кластерного аналізу для вирішення поставленої задачі є найбільш ефективним методом узагальнення отриманих результатів економічних параметрів виробничих портфельів. У загальному випадку кластерний аналіз призначений для розбивки вибірки об'єктів на підмножину, що перетинається (кластери) таким чином, щоб кожний кластер складався зі схожих об'єктів, а об'єкти різних кластерів суттєво відрізнялися один від одного. Кількісний показник схожості розраховується завданням алгоритмом на базі даних, що характеризують об'єкти. Алгоритм побудований на оцінці відстані між кластерами або об'єктами і потребує за розрахунком відстані формування масштабу вимірів.

Оскільки різні виміри використовують абсолютно різні типи шкал, дані необхідно стандартизувати таким чином, щоб кожна змінна мала середню величину 0 та стандартне відхилення 1, за допомогою програми «Statistika 10,0» було проведено кластерний аналіз економічних параметрів виробничих портфельів. Отримали такі результати (рис. 2).

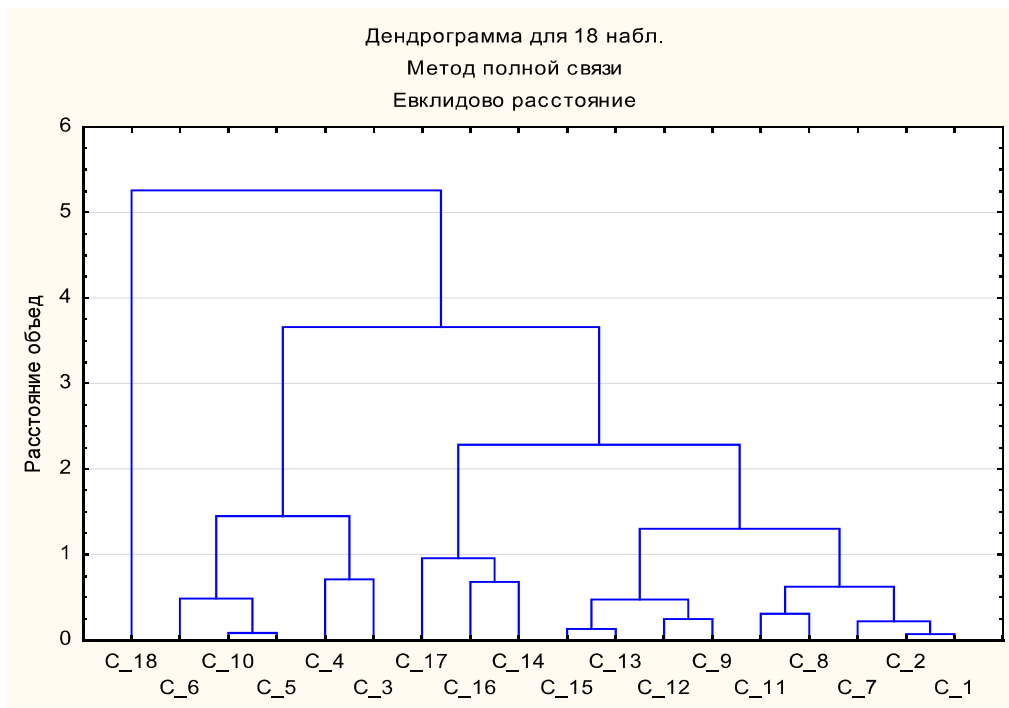


Рис. 2. Дендрограма економічних параметрів виробничих портфельів (метод повного зв'язку, Евклідова відстань)*

*Джерело: побудовано та розраховано автором [17; 18].

Дендограма, отримана на засадах даних економічних параметрів виробничих портфелів аграрних підприємств Запорізької області, демонструє об'єднання – тісний дотик один з одним, які, рухаючись донизу, формують кластери. Кожний вузол діаграми є об'єднанням двох та більше кластерів, а положення вузлів на вертикальній вісі визначає відстань, на якій були об'єднані відповідні кластери.

У разі побудови кластеризації важливим є вибір кількості кластерів. Вважається, що кластеризація повинна виявити природні локальні згустки об'єктів. Тому кількість кластерів (K) є параметром невизначеним, проте суттєво впливаючи на якість результату.

Для вибору кількості кластерів використаємо інструменти програми «Statistika 10,0» та отримаємо графік об'єднання об'єктів у класи методом Уорда (рис. 3).



Рис. 3. Об'єднання альтернатив виробничих портфелів у класи методом Уорда*

*Джерело: побудовано та розраховано автором [17; 18].

На графіку присутня точка «перелому» та номер кроку m , за якого відбувся «перелом». У цьому випадку точкою перелому є крок під номером 12. Кількість класів дорівнює: $n - m$, де n – кількість об'єктів у вибірці. Звідси отримуємо: $K = 18 - 12 = 6$.

Тобто правильна кількість кластерів економічних параметрів виробничих портфелів аграрних підприємств Запорізької області дорівнює шести.

У результаті отримали кластери, кожен з яких включає ті параметри виробничих портфелів, значення яких однорідні. У першому кластері зосереджені аграрні підприємства спеціалізації – вівчарство (С18). Портфель базується на моновиробництві із супутньою продукцією. Такий портфель є одним з найбільш ризикових та нерентабельних видів

виробництва у регіоні, тому його характеристики суттєво відрізняються від інших видів виробничих портфель.

У другий кластер увійшла група підприємств С5, С6, С10 альтернативи виробничого портфеля. Об'єднуючою ознакою є базис агробізнесу – олійні культури, а особливо соняшник, з розвиненим виробництвом зернових культур. Господарства з такими портфелями забезпечують досить високий рівень рентабельності, функціонуючи в умовах мінімального ризику (менше 13 %).

У наступний третій кластер увійшли підприємства з альтернативами виробничих портфельів С3 та С4. Їхня основа – вузькоспеціалізований розвиток технічних культур, а саме соняшнику та ріпаку. Ці культури є високорентабельними активами, які забезпечують майже 100 % рівень прибутковості виробництва. При цьому ризик портфельів за максимального параметра рентабельності має тенденцію до скорочення.

У четвертий кластер увійшли С14, С15 та С17 – варіанти формування виробничих портфельів. До такої групи віднесено підприємства тваринницької структури виробництва з високим рівнем ризику та низькими результатами прибутковості.

П'ятий кластер об'єднав С9, С12, С13 та С15 виробничі портфельі. Їхньою особливістю є досить високоспеціалізоване виробництво важливого регіонального споживчого призначення (овочі, плоди, свині). Поєднання таких активів у портфельі забезпечує прибутковість аграрної діяльності з невисокими результатами за помірної величини ризику.

Останній шостий кластер включив у себе найбільшу варіативність виробничих портфельів – С1, С2, С7, С8 та С11. Він характеризує широку спеціалізацію активів на засадах землеробства з помірним рівнем розвитку тваринництва. Такий різновид портфельів має незначні фінансові результати за умов низького рівня ризику.

Таким чином, згідно зі стандартної додатної граничної норми заміни економічних параметрів «рентабельність – ризик» лише виробничий портфель першого, п'ятого та шостого кластерів мають правильну закономірність функціонування (ризик та рентабельність повинні змінюватися в однаковому напрямі), тоді як портфельі другого, третього та четвертого кластерів забезпечують виробництво за аномальних умов зіставлення економічних параметрів.

З метою виявлення особливостей інвестиційної поведінки підприємств кожного кластера було проведено результативне групування господарств щодо інвестиційного рішення до та після 2017 року. За основу інвестиційних рішень було обрано три варіанти:

- 1-й – вимушена відмова від інвестицій унаслідок нестачі власних коштів та неможливість залучення засобів для інвестицій;
- 2-й – відмова підприємства від інвестицій з метою збереження поточного рівня прибутку;
- 3-й – інвестиції з метою оптимізації виробничого портфеля.

Групування проводилося на засадах таких показників: рентабельності активів (RQA) та відношення боргових зобов'язань до основних засобів. З цією метою використовувався алгоритм мінімізації сумарного квадратичного відхилення точок кластерів від центрів цих кластерів (V):

$$V = \sum_{i=1}^k \sum_{x_j \in S_i} (x_j - \mu_j)^2, \quad (2)$$

де K – кількість кластерів;

S_i – отримані групи;

μ_i – середина ваги векторів $x_j \in S_i$

Таким чином, класифікуємо аграрні підприємства регіону у три групи залежно від показників рентабельності активів та долі боргу в основних засобах та побачимо, який відсоток підприємств у цих групах різних кластерів здійснював інвестиції (табл. 2).

Таблиця 2

**Кількість підприємств з різними видами інвестиційних рішень
у період до та після 2017 року***

Варіанти	Інвестиційне рішення після 2017 року			
	1-й варіант	2-й варіант	3-й варіант	
Інвестиційне рішення до 2017 року	Для підприємств першого кластера			
	1-й варіант	37	0	4
	2-й варіант	0	0	0
	3-й варіант	6	0	2
	Для підприємств другого кластера			
	1-й варіант	0	0	197
	2-й варіант	0	269	63
	3-й варіант	0	429	29
	Для підприємств третього кластера			
	1-й варіант	0	0	88
	2-й варіант	0	55	9
	3-й варіант	0	236	155
	Для підприємств четвертого кластера			
	1-й варіант	38	0	33
	2-й варіант	0	0	0
	3-й варіант	48	0	29
	Для підприємств п'ятого кластера			
	1-й варіант	4	6	63
	2-й варіант	0	12	127
	3-й варіант	3	5	192
	Для підприємств шостого кластера			
1-й варіант	109	0	166	
2-й варіант	20	24	138	
3-й варіант	88	28	286	

*Джерело: складено та розраховано автором за даними [18]; [19].

Результати групування з приведених даних табл. 2 дали можливість виявити такі характерні інвестиційні поведінки аграрних підприємств. Так, підприємства кластерів № 1 та 4 функціонують за першим варіантом інвестиційного рішення. Як демонструють дані, якщо підприємство не мало засобів для інвестицій до 2017 року, то з імовірністю 67 % у подальшому господарства відмовлялися від інвестицій. Збитковість виробництва та зниження державної підтримки тваринницької галузі після 2017 року зумовило недоступність інвестицій для 63,5 % підприємств. Звідси можна констатувати, що

підприємства, які не мали засобів для інвестування до 2017 року або які інвестували у збиткове виробництво, перебувають у гіршому стані і не можуть здійснювати інвестиції у період після 2017 року з імовірністю 65,5 %.

Відмінною рисою підприємств кластерів № 2 та 3 є поведінка відмови від інвестицій у період після 2017 року з метою вилучення прибутку. Такі підприємства мають високу рентабельність активів (57–123 %) та низький рівень відношення боргу до активів (0–12,3 %).

Висновки. Таким чином, зумовлюється активне використання результатів минулорічних інвестицій та небажання витрачання коштів на інвестиції, оскільки у поточному періоді вони мають високі результати діяльності та відсутність проблем на ринку. Підприємства кластерів № 5 та 6 дотримуються третього варіанта інвестиційного рішення. Їхня рентабельність активів є невисокою, проте здатною до відтворення (7–37 %). Наявність значного рівня відношення боргу до активів (18–32 %) свідчить про активне використання лізингу, а також деяку доступність кредитів у період до 2017 року, що свого часу зумовило приріст інвестицій, результати яких є базисом для подальшого майбутнього фінансування аграрного бізнесу.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Борщ Л. М. Інвестування: теорія і практика / Л. М. Борщ, С. В. Герасимова. – К. : Знання, 2007. – 685 с.
2. Віленський В. Л. Оцінка ефективності інвестиційних проєктів з урахуванням реальних характеристик економічного середовища / В. Л. Віленський // Аудит і фінансовий аналіз. – 2000. – № 3. – С. 52–54.
3. Воронін І. П. Державне регулювання інвестиційної діяльності в трансформаційних економіках : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук : 08.01.01 / І. П. Воронін ; Київ. ун-т імені Тараса Шевченка. – К., 1999. – 21 с.
4. Дзеніс В. О. Сучасні тенденції залучення іноземних інвестицій на державному та регіональному рівнях / В. О. Дзеніс // Бізнес Інформ. – 2011. – № 11. – С. 49–51.
5. Ендовицкий Д. А. Комплексний аналіз і контроль інвестиційної діяльності : монографія / Д. А. Ендовицкий ; под ред. Л. Т. Гіляровської. – М. : Фінанси та статистика, 2001. – 400 с.
6. Захарін С. В. Інвестиції в інновації: теорія, парадигма, методологія досліджень / С. В. Захарін // Актуальні проблеми економіки. – 2010. – № 4(106). – С. 60–64.
7. Карачина Н. П. Комплексний підхід до аналізу проблем інвестування в Україні / Н. П. Карачина, В. А. Вітюк // Формування ринкових відносин в Україні. – 2011. – № 6. – С. 95–98.
8. Кісіль М. І. Сучасні виклики, стратегічні пріоритети та завдання щодо інвестиційного забезпечення розвитку сільського господарства / М. І. Кісіль // Інноваційна економіка. – 2014. – № 1. – С. 14–19.
9. Крисюк Р. В. Проблеми формування інвестиційних ресурсів в Україні / Р. В. Крисюк // Зовнішня торгівля: економіка, фінанси, право. – 2011. – № 1. – С. 67–71.
10. Інвестиційний розвиток сільського господарства Київської області / Лупенко Ю. О., Кісіль М. І., Кожем'якіна М. Ю. та ін.; за ред. М. І. Кісіля. – Київ : ННЦ «ІАЕ», 2012. – 86 с.

11. Мержа Н. В. Економічна сутність фінансового забезпечення інвестиційної діяльності підприємств / Н. В. Мержа // Формування ринкових відносин в Україні. – 2011. – № 9. – С. 82–87.
12. Мушников О. О. Вплив інвестиційної діяльності на розвиток підприємства / О. О. Мушников // Вісник економіки транспорту і промисловості. – 2012. – № 40. – С. 273–276.
13. Омелянчик Н. І. Залучення іноземних інвестицій в національну економіку / Н. І. Омелянчик // Формування ринкових відносин в Україні. – 2011. – № 6. – С. 102–105.
14. Охріменко І. В. Шляхи інвестування підприємства в умовах глобалізації / І. В. Охріменко // Подільський вісник: сільське господарство, техніка, економіка. – 2017. – Випуск 26, ч. 2. – С. 198–203.
15. Рожелюк В. М. Аналіз інноваційно-інвестиційної привабливості підприємства / В. М. Рожелюк, Н. О. Хархут // Економічний аналіз. – 2008. – № 2(18). – С. 275–278.
16. Саблук П. Т. Концептуальні засади розробки і реалізації інвестиційних програм в аграрно-промисловому виробництві / П. Т. Саблук, М. Ю. Коденська. – Київ : ННЦ ІАЕ, 2012. – 46 с.
17. Розширений бюлетень Форми № 50 с/г «Основні економічні показники виробництва продукції сільського господарства в сільськогосподарських підприємствах Запорізької області». Головне управління статистики у Запорізькій області, 2017.
18. Форма № 2 Інвестиції (річна) «Капітальні інвестиції, вибуття й амортизація активів». Головне управління статистики у Запорізькій області, 2017.
19. Діяльність підприємств. Показники балансу підприємств за видами економічної діяльності. Головне управління статистики у Запорізькій області [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.zp.ukrstat.gov.ua>

REFERENCES

1. Borshh, L. M. (2007). Investuvannja: teorija i praktyka [Investing: Theory and Practice]. Znannja [Knowledge], 685.
2. Vilensky, V. L. (2000). Otsinka efektyvnosti investitsiyних proektiv z urakhuvannjam real'nikh kharakteristik ekonomichnogo seredovishcha [Estimation of efficiency of investment projects taking into account the real characteristics of the economic environment]. Audyt i finansovyy analiz [Audit and financial analysis], 3, 52–54.
3. Voronin, I. P. (1999). Derzhavne reguljuvannja investycijnoi' dijal'nosti v transformacijnyh ekonomikah [State regulation of investment activity in transformational economies]. Avtoref. dys... kand. ekon. nauk: 08.01.01 Kyi'v. un-t im. T. Shevchenka [Taras Shevchenko National University of Kyiv], 21.
4. Dzenis, V.O. (2011). Suchasni tendentsii zaluchennya inozemnikh investitsiy na derzhavnomu ta regional'nomu rivnyakh [Modern trends in foreign investment at the state and regional levels]. Biznes Inform [Business Inform], 11, 49-51.
5. Yendovitsky, D. A. (2001). Kompleksniy analiz i kontrol' investitsiynoi' diyal'nosti: monografiya [Integrated analysis and control of investment activity : monograph]. Finances and statistics [Finance and statistics], 400.

6. Zakharin, S. V. (2010). Investitsii v innovatsii: teoriya, paradigma, metodologiya doslidzhen' [Investing in innovation: theory, paradigm, research methodology]. Aktualni problemy ekonomiky [Actual problems of Economics], 4(106), 60–64.
7. Karachina, N. P. (2011). Kompleksniy pidkhid do analizu problem investuvannya v Ukraïni [An integrated approach to the analysis of the problems of investing in Ukraine]. Formuvannya rynkovykh vidnosyn v Ukrayini [Formation of market relations in Ukraine], 6, 95–98.
8. Kisil', M. I. (2014). Suchasni vyklyky, strategichni priorytety ta zavdannja shhodo investycijnogo zabezpechennja rozvytku sil's'kogo gospodarstva [Modern Challenges, Strategic Priorities and Tasks for Investment Support for Agricultural Development]. Innovacijna ekonomika [Innovative economy], 1, 14–19.
9. Krisyuk, R. V. (2011). Problemi formuvannya investitsiynikh resursiv v Ukraïni [Problems of formation of investment resources in Ukraine], Zovnishnya torhivlya: ekonomika, finansy, pravo [Foreign Trade: Economics, Finance, Law], 1, 67–71.
10. Investycijnij rozvytok sil's'kogo gospodarstva Kyi'vs'koi' oblasti [Investment development of agriculture in the Kiev region] / Lupenko Ju. O., Kisil' M. I., Kozhem'jakina M. Ju. ta in.; za red. M. I. Kisilja. NNC «IAE» [NSC «IAE»], 2012, 86.
11. Merzha, N. V. (2011). Ekonomichna sutnist' finansovogo zabezpechennja investitsiynoï diyal'nosti pidpriemstv [The economic essence of financial provision of investment activities of enterprises]. Formuvannya rynkovykh vidnosyn v Ukrayin [Formation of market relations in Ukraine], 9, 82–87.
12. Mushnikov, O. O. (2012). Vpliv investitsiynoï diyal'nosti na rozvitok pidpriemstva [The Influence of investment activities for development of the enterprise]. Visnyk ekonomiky transportu i promyslovosti [Journal of transport Economics and industry], 40, 273–276.
13. Omel'yanchik, N. I. (2011). Zaluchennja inozemnikh investitsiy v natsional'nu ekonomiku [The attraction of foreign investments into the national economy]. Formuvannya rynkovykh vidnosyn v Ukrayini [Formation of market relations in Ukraine], 6, 102–105.
14. Ohrimenko, I. V. (2017). Shljahy investuvannja pidpryjemstva v umovah globalizacii' [Ways of investing in an environment of globalization]. Podil's'kyj visnyk: sil's'ke gospodarstvo, tehnika, ekonomika [Podilsky Gazette: agriculture, technology, economics], 26, 2, 198–203.
15. Rozhelyuk, V. M. (2008). Analiz innovatsiyno-investitsiynoï privablivosti pidpriemstva [Analysis of innovative-investment attractiveness of the enterprise]. Ekonomichnyy analiz [Economic analysis], 2(18), 275–278.
16. Sabluk, P. T. (2012). Konceptual'ni zasady rozrobky i realizacii' investycijnyh program v agrarno-promyslovomu vyrobnyctvi [Conceptual bases of development and realization of investment programs in agrarian-industrial production]. NNC «IAE» [NSC «IAE»], 46.
17. Rozshyrenyj bjuletен' Formy № 50 s/g (2017). «Osnovni ekonomichni pokaznyky vyrobnyctva produkcii' sil's'kogo gospodarstva v sil's'kogospodars'kyh pidpryjemstvah Zaporiz'koi' oblasti». Golovne upravlinnja statystyky u Zaporiz'kij oblasti.
18. Forma № 2 (2017). Investycii' (richna) «Kapital'ni investycii', vybuttja j amortyzacija aktyviv». Golovne upravlinnja statystyky u Zaporiz'kij oblasti.
19. Dijal'nist' pidpryjemstv / Pokaznyky balansu pidpryjemstv za vydamy ekonomichnoi' diyal'nosti. ukrstat.gov.ua. Golovne upravlinnja statystyky u Zaporiz'kij oblasti. – Retrieved from : <http://www.zp.ukrstat.gov.ua>

V. Y. Ilin. Dominant investment strategies forming production portfolio agricultural enterprises

Modern market principles of agrarian production, in the context of providing investment activity and investment attractiveness of enterprises, require the most profitable diversification of production, in order to ensure the stable development of national agrarian business in the implementation of the most effective current projects of agricultural investment.

Modern investment projects of national agrarian enterprises, in fact, are the strategy of the economy, which is expressed in a certain set of productive assets (production portfolio of the enterprise). The production portfolio of the agrarian enterprise is effective, if it corresponds to the actual goals and objectives of the economy, and in particular to be profitable and investment attractive. Thus, in order to analyze the quality of existing production portfolios, it is necessary to assess the conformity of the production structure with modern agrarian enterprise strategies, for example, of the regional agro-industrial complex.

Purpose. *To explore the complex use of modern topical instruments of investment activity of agrarian enterprises, to reveal their content and significance as an important factor of investment of enterprises in the conditions of globalization.*

Methods. *The research was conducted on the basis of the use of monographic, abstract-logical, economic-statistical, sociological, historical methods. The methodological basis for the study of material was the dialectic method of cognition of socio-economic phenomena.*

Results. *Thus, in conditions of globalization and increasing global competition, an important tool for any economic activity is investment. However, in the country there is a problem of a shortage of free investment resources. The reasons for this state of things can be grouped into two groups. The first group concerns the macroeconomic regulation of the Ukrainian economy, in particular, the policies of the National Bank of Ukraine regarding the formation of credit resources and the discount rate on loans, the government's policy on creating a favorable investment climate (development of domestic business and ensuring the functioning of an effective judicial system). The second group of reasons relates to the level of enterprises. Among them, particular attention should be paid to investment instruments, through which a modern agrarian enterprise attracts and manages investments. Such instruments include, first of all, bank lending and effective management.*

Conclusion. *Further research on the investment attractiveness of an agrarian enterprise will be aimed at assessing the vulnerability of domestic enterprises, which will enable diversification of risks of domestic and foreign investors and increase the guarantee of investing data of investors in domestic investment projects, which are real strategies for the development of agrarian enterprises.*

Key words: *investment, investment project, production portfolio, strategy, economy, enterprise.*

Стаття надійшла до редколегії 11 березня 2019 року